Motion

1980/81: 169

av Lars Werner m. fl.
med anledning av proposition 1980/81: 66 om vissa åtgärder på teleområdet

Utvecklingstendenser på teleområdet

Telekommunikationer och informationsbehandling hör till de mest expansiva sektorerna i industrivärlden. Den traditionella telefonrörelsen håller helt på att förnyas med elektronikens hjälp. En rad nya teletjänster blir tillgängliga under 1980-talet. Självfallet vädrar nu de multinationella företagen inom telekommunikationsbranschen morgonluft. ITT, IBM, Philips och Siemens heter några av giganterna som står beredda att kasta sig över den svenska marknaden.

Bakgrund till krav på ny organisation

För att öka den ekonomiska handlingsfriheten och därmed bättre kunna möta den skärpta konkurrensen på marknaden bad televerket förra året att få bilda två dotterbolag – Telefinans och holdingbolaget Teleinvest. Samtidigt förelåg ett par borgerliga riksdagsmotioner som attackerade televerkets förmenta monopolställning och krävde en begränsning av uppgifterna till att enbart omfatta nätet. Motionerna talade bl. a. om att "text och bildkommunikation kommer att få nyckelroller" i det framtida samhället. Däremot andades inte en stavelse om den risk det kan innebära att överlåta bestämmandet över en så viktig samhällsverksamhet till utländska företag med multinationella intressen.

Sedan kommunikationsdepartementet nu har låtit remissbehandla televerkets framställning i enlighet med riksdagens beslut, har man funnit anledning lägga fram ett förslag till *inriktning och omorganisation* av televerkets verksamhet som på viktiga punkter avviker från televerkets förslag och trafikutskottets ställningstagande i frågan. Kommunikationsministern säger sig vara ute för att öka televerkets möjligheter att konkurrera på nya områden inom tele. I själva verket innebär föreliggande proposition en uppsplittring av televerksamheten, vilket ökar de multinationella företagens möjligheter att slå ut televerket från de mest vinstgivande och utvecklingsbara sektorerna inom telekommunikationsområdet.

Televerkets roll och uppgifter

Televerkets uppgift är att tillgodose samhällets och enskildas behov av telekommunikationer. Televerkets ensamrätt över vissa för samhället viktiga teletjänster har varit en förutsättning för att alla invånare oavsett

bostadsort skall ha tillgång till bra och billig teleservice. Om marknaden lämnas fri för de privatkapitalistiska intressena och utanför samhällets kontroll, blir resultatet dyrare produkter och sämre service för människorna med hemvist utanför storstadsområdena.

Som affärsdrivande verk har televerket ett samhällsansvar för landets telekommunikationer. Det betyder att krav på ekonomiskt motiverade åtgärder måste vägas mot samhälleliga intressen av annan art. Det kan gälla trafikpolitiska, näringspolitiska, sysselsättningspolitiska, sociala eller försvarspolitiska krav. Regeringens strävan synes nu vara att uppmuntra tendenser till en kommersialisering av televerket och bortse från det nyssnämnda samhälleliga ansvaret för att i stället gagna den "fria konkurrensen". Man inser tydligen inte att den s. k. "fria konkurrensen" i våra dagar har ersatts med de finansiella konglomeratens maktstravanden. Inte minst oroande är det, att mot bakgrund av telekommunikationernas framtida nyckelroll bl. a. i försvars- och beredskapspolitiskt avseende regeringen nu föreslår åtgärder som är ägnade att ytterligare knyta upp vårt utlandsberoende.

Televerkets omorganisation

Televerket utarbetade inför övergången till elektronikproduktion i samarbete med de fackliga organisationerna ett förslag till effektivisering bl. a. innebärande en sammanslagning av de fem verkstäderna. Förslaget betyder i stora drag att de olika rörelsegrenarna blir divisioner fast sammanhållna under televerkets ledning.

Vänsterpartiet kommunisterna stödjer i princip en sådan organisationsstruktur såsom mer ändamålsenlig än de i propositionen föreslagna bolagsbildningarna för industri- och larmverksamheten.

Anslutningsutrustningarna

Vi anser att all utrustning som ansluts till telenätet skall levereras och underhållas av televerket. Undantag kan göras för datorer, datatermmaler o. d. Härav följer att den i propositionen föreslagna byråkratiska ordningen för provnings- och tillståndsärenden blir obehövlig.

De fackliga organisationerna protesterar

De fackliga organisationerna motsätter sig enhälligt regeringens förslag och kräver i stället genomförandet av televerkets, efter samråd med personalens organisationer, utarbetade förslag. Man uttrycker berättigad oro för sysselsättningen med försämrad teleservice och ökade kostnader som följd. Man anser också med rätta att samarbetet mellan LM Ericsson och televerket bl. a. för utveckling av gemensamma integrerade system vad gäller ljud, text och bild kan komma att raseras.

Teleinvest och den rörliga krediten

Vi stödjer förslaget att bilda holdingbolaget Teleinvest som televerkets helägda dotterföretag med vissa förvaltningsuppgifter. Vi kan också godtaga förslaget om att televerket får disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret med syfte att sänka engångsavgifterna för vissa abonnentutrustningar. Den rörliga kreditens övre gräns på 800 milj. kr. måste med hänsyn till verkets aktivitet på detta område anses otillräcklig. Den rörliga krediten skall motsvara vad televerket vid varje tillfälle anser behövligt för en effektiv verksamhet.

Vänsterpartiet kommunisterna är väl medvetet om att de statliga affärsverken behöver effektiviseras, men den i propositionen föreslagna inriktningen av televerkets verksamhet, som visar en klar tendens till privatisering, leder icke till en önskvärd effektivisering.

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen med avslag på punkterna 1–3 och 6 i propositionen 1980/81: 66 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om televerkets omorganisation och inriktningen av televerkets verksamhet i övrigt,
2. att riksdagen med ändring i punkten 4 i propositionen 1980/81: 66 medger att televerket får disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret för finansiering av vissa abonnentutrustningar utan fastställande av övre beloppsram.

Stockholm den 24 november 1980

LARS WERNER (vpk)
EIVOR MARKLUND (vpk)
NILS BERNDTSON (vpk)
EVA HJELMSTRÖM (vpk)
C.-H. HERMANSSON (vpk)
BERTIL MÅBRINK (vpk)
SVEN HENRICSSON (vpk)